

Upravništvo Ljubljana, Knafljeva ul. 5. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Inzeratni oddelček: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 2492. Podružnica Maribor: Grajski trg 7. Telefon št. 2455. Podružnica Celje: Kocenova ulica 1. — Telefon št. 190. Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru št. 100. Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42. Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baumgartnerja.

Uredništvo: Ljubljana, Knafljeva ul. 5. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126. Ponedeljska izdaja »Jutra« izhaja vsak ponedeljek zjutraj — Naroča se posebej in v vsaki pošti prejema Din 4.— po raznašalcih dostavljena Din 5.— mesečno. Maribor: Grajski trg št. 7. Telefon št. 2455. Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 60. Rokopisi se ne vračajo. — Oglašni tarifi.

JUTRO

PONEDELJSKA IZDAJA

Med grmenjem topov - besede miru

Dočim so na frontah in na morjih tudi med božičnimi prazniki grmeli topovi ter eksplozije min in torpedov, so najvidnejši predstavniki povzdignili svoj glas ter podali pobude in smernice za obnovo pravičnega miru in mednarodnega sožitja

Kakor običajno, so tudi za letošnje božične praznike izdali državni in cerkveni poglavarji posebne poslanice, da podčrtajo pomen praznika miru. Letos, ko spremlja božično blagovest grmenje topov na vseh koncih in krajih, so te poslanice še tem pomembnejše. Posebno pozornost so zbudile poslanice, ki so jih izdali angleški kralj Jurij, predsednik Zedinjenih držav Roosevelt in poglavar katoliške cerkve papež Pij XII. Vsi trije se bavijo z najbolj perečim vprašanjem sedanje dobe, obnovo miru. Angleški kralj je v svoji poslanici podčrtal, da je ves imperij odločen povesti do kraja borbo za pravičen mir. Predsednik Roosevelt je dal pobudo za skupno akcijo cerkvenih poglavarjev za obnovo miru, papež Pij XII. pa je označil osnove, na katerih mora sloneti pravičen mir.

Poslanica angleškega kralja vsemu imperiju

Složen imperij bo nadaljeval vojno do končne zmage svobode in pravice

London, 26. dec. r. (Reuter). Nj. Vel. kralj Jurij VI. je na božični dan govoril v svojem gradu v Sadržinghamu državljanom vsega britanskega imperija. Kakor znano, se je že njegov oče Jurij V. redno obračal na narode britanskega imperija z božično poslanico, zaradi vojne pa je sedanji vladar Velike Britanije in britanskih prekomorskih dežel obnovil to tradicijo. Poslanica kralja Jurija VI. se glasi:

S tem duhom je prežet ves naš imperij, vsi naši veliki dominijoni, Indija, vse naše kolonije, male in velike. Iz vseh teh dežel smo sprejeli izjave o pripravljenosti za po-

moč, izraze vdanosti, za katere metropola, matica imperija, ne more biti dovolj hvaležna.

Svet dostoj še ni videl take enodušnosti v naziranjih in gnotnih naporih. Z vsem srcem sem globoko prepričan, da je skupna stvar, ki združuje vse moje narode in naše hrabre ter zveste zaveznike, zares stvar krščanske civilizacije, ker prave civilizacije ne more biti na drugi podlagi, kakor na krščanski. Imejmo to vedno v mislih, ko bomo sklepali mir, za katerega prosijo danes Boga vsi ljudje.

Prihajajo novo leto. Ne moremo reči, kaj nam bo to leto prineslo. Kako bomo iz globočine duše hvaležni, če bi nam prineslo mir! Če pa nam bo prineslo nadaljevanje borbe, bomo stali nezlomljivi. Naj se zgodijo kakoli, čutim, da bodo vse nas ohrabile besede, ki vam jih želim prečitati ob koncu svoje poslanice, besede o moči, ki stoji na pragu novega leta in ki govori: Prihajajo leto, da bi mogel varno iti v temo! Njemu pa je bilo odgovorjeno: Pojdi v temo in se izroči v roke Gospodove!

Izročiti se v roke Gospodove je za nas bolje, kakor katerakoli najmočnejša luč; to je za nas varnejše, kakor more biti kakršnakoli zaščita pot. Naj nas vidi in brani vsemogočna roka Gospodova!

Rooseveltovo pismo papežu

Pobuda ameriškega predsednika za skupno mirovno akcijo cerkvenih poglavarjev

Washington, 26. dec. Predsednik Zedinjenih držav Roosevelt je odposlal za božič tri pisma in sicer papežu Piju XII., po newyorškem nadškofu msgr. Spellmanu, predstojniku evangelske cerkve v Zedinjenih državah in velikemu rabinu v Zedinjenih državah, v katerih prosi, naj združijo duhovne sile treh velikih religij, da bi podali v primerem času svetu osnove praktičnega miru.

Da bi bilo praktično zagotovljeno sodelovanje v človečanskem prizadevanjih Vatikana in Zedinjenih držav, se izjavlja predsednik Roosevelt za imenovanje Mirona Taylora kot začasnega poslanika Zedinjenih držav pri Vatikanu z nalogo, da kot zastopnik Amerike sodeluje pri graditvi novega reda.

Predsednik Roosevelt precizira v svojem pismu, v kakšnem duhu naj bi bila mislija g. Taylora, in pravi:

V sedanjem času ne more noben duhovni poglavar predložiti nobeni vladi določene načrta za zaključitev ruslne akcije in obnovo sveta. Kljub vsemu je gotovo, da bo prišel čas, za izpolnitev te naloge. Zato je dobro, čeprav se sedaj ne more napovedovati niti kdaj, niti kako bo moglo priti do te intervencije, da ohranimo tesno sodelovanje med vsemi, ki imajo po vsem svetu skupen cilj ne glede na to, ali predstavljajo vero ali vlade. V skladu s tem predlagam Vaši svetosti, da ji pošljem svojega osebnega zastopnika z namenom, da bi se naša prizadevanja za mir in ublažitev trpljenj razvijala sporodno.

Ko bo napočil čas vzpostavitev svetovnega miru na varnejših osnovah, bo za človeštvo in vero največjega pomena, da pridejo skupni ideali bo enotnega izraza, tem bolj, ker se bodo pojavili veliki praktični problemi za vse nas, bo ko nastal ta srečni dan. Milijoni ljudi vseh plemen, vseh narodnosti in vseh ver bodo mogli

ponovno urediti svoje življenje bodisi v preselitvi v druge dežele, bodisi v ureditvi svojega starega doma. Ti skupni ideali zahtevajo sporodno akcijo. Prepričan sem, da bodo vse cerkve na svetu, ki verujejo v enega in istega Boga, uporabile svoj veliki vpliv v prid za to delo.

Predsednik Roosevelt opozarja ob koncu svojega pisma na prijateljske zveze s papežem Pijem XII., ki ga je osebno poznal, ko je bil kot kardinal Preclli papežev legat v Zedinjenih državah.

Pariz, 26. dec. Poljska vlada, ki ima začasno svoj sedež v Angersu, je izdala za božič naslednji proglas poljskemu narodu: Vaša vlada narodnega jedinstva se obrača na vas da bi vas seznanila s svojimi načeli in stremiljenji. Vlada priznava glavno načelo, da je izvir oblasti v Poljski sam poljski narod, ki je ustvaril tisočletno poljsko državo in ki jo je tudi obnovil. Septembrska vojna je bila zaradi mnogih razlogov, ki bodo še razjasnjeni, tragična za Poljsko. Toda hrabrost poljskega vojaka in nezlomljiva morala naroda obstajata tudi danes, kakor bosta ostala do poslednjega trenutka vojne nosilca življenja Poljske na poti k boljši bodočnosti. Naš narod, čeprav je bil trenutno premagan, je dokazal s svojim požrtvovanjem in s svojo pripravljenostjo na borbo, kakor dokazuje tudi danes s svojim junaštvom in neumajno jakostjo duha, da je velik narod, da je bil dostojen zmago, da je vreden živeti svobodno v svobodni domovini, upravljajoč sam svojo usodo.

Vlada je samo orodje narodne oblasti in narodne volje, pozvana, da služi narodu. V bodoče bo izključena doba vlade posebnikov, vlade neodgovorne in brez kontrole. Glede na to pravilno razumevanje stvari po predsedniku vladi in vlade same se mora vsak sklep o važnejših vprašanjih sprejeti v soglasju predsednika s člani vlade. Vlada meni da je njena osnovna naloga, da osvobodi s sodelovanjem naroda

Papež o osnovnih pogojih pravičnega miru

Nasilje kot sredstvo mednarodne politike mora izginiti — Vsak narod ima pravico do svobodnega življenja

Vatikan, 26. dec. Na seji sv. kolegija je imel papež na sveti večer govor, v katerem je obsodil politiko nasilja in še posebej sovjetski napad na Finsko. Papež je opozoril tudi na osnove, na katerih bi se moral obnoviti svetovni mir.

Na žalost smo bili prisiljeni, je dejal, biti priče cele vrste dejanj, ki jih ni mogoče opravičiti z vidika kolektivnega mednarodnega prava, niti z načeli prirodnih pravic in najosnovnejše zavesti človečanstva. Ta dejanja so pokazala, v koliki meri je pravni smisel popačen s povsem totalitarnimi nazori. Sem spada tudi premišljeni napad na mali delovni in miroljubni narod, ki se je sprožil z izgovorom, da povzroča nevarnost, ki je nikoli ni bilo in ki niti ni bila mogoča.

Strahote in nedopustna uporaba razdeljalnih sredstev celo proti neborcem in beguncem, proti ženam, starcem in deci, odvzemanje svobode in uničenje človeških življenj, to so dejstva, ki vpijejo po božjem maščevanju.

Papež je nato opozoril na napore Vatikana, da bi se ohranil mir in je obrazložil razloge, spričo katerih ta miroljubna prizadevanja niso uspela. Njihov najgloblji vzrok je nezaupanje, ki je zavladalo med narodi. Problemi, ki se pojavljajo med narodi, bi se bili zlahka rešili, toda to ne-

zaupanje, ki ga je povzročila cela vrsta posebnih okoliščin, ni dopuščalo, da bi narodi verjeli kakršnakoli obljubam in na trmast obstoječih pogodb.

Prvi svečenik katoliške cerkve gleda s skrbjo na posledice vojne tako na moralnem, kakor na materialnem gospodarskem in socialnem področju. Te posledice

De Valera za sklicanje svetovne mirovne konference

Poslanica predsednika irske republike vladi Zedinjenih držav

Dublin, 26. dec. AA. (Reuter). De Valera je poslal ameriški vladi poslanico, v kateri zahteva nujno sklicanje mednarodne konference, na kateri naj bi se državniški potrudili urediti vse mednarodne probleme. De Valera naglašajo, da Irska in Zedinjene države niso zapletene v vojno, da pa oba naroda gojita simpatije z onimi narodi, ki jih je doletela nesreča vojne. De Valera

ce bi mogle dovesti vlade do razmišljanja in jim dati pobudo za proučitev ciljev, ki bi mogli opravičiti vojno. Oni ki so odgovorni za usodo narodov, naj bi v priaznem času določili osnovne točke pravičnega in častnega miru, ne da bi vnaprej odklonili pogajanja, če bi se pokazala zanje prilika.

Papež je nato orisal glavne smernice, na katerih bi moral biti po njegovem mnenju zasnovan pravičen mednarodni mir:

1. Zagotoviti je treba pravico do življenja in neodvisnosti vsem narodom, kar je osnovni postulat za pravičen in časten mir. Volja kakega naroda za življenje ne sme nikdar izvirati iz smrtne obsodbe kakega drugega naroda. Če bi ta enakopravnost izginila ali pa prišla v nevarnost, potem bi pravni red zahteval reparacijo ne s pomočjo meča, nego po načelih vzajemne pravičnosti.

2. Da bi mogel biti tako določen red dogotraje, bi se morali narodi osvoboditi suženstva, ki jih tlačijo zaradi tekmovanja v oboroževanju, kakor tudi nevarnosti materialne sile, v kolikor se pojavlja kot tiranska rušilka pravice.

Predlogi za mir, ki ne bi pripisovali osnovnega pomena vzajemni razorožitvi, organski in progresivni praktični in duhovni, bi pokazali prej ali slej svojo nezdržljivost.

3. Pri reorganizaciji skupnega mednarodnega življenja bi bilo potrebno, da spoznajo vse stranke praznoto in nedostatke preteklosti. Tudi pri ustvarjanju in obnavljanju mednarodnih ustanov bi se morale upoštevati izkušnje, ki so jih nudile prejšnje slične pobude. Ker pa je glede na človeštvo težko in moglo bi se reči skoro nemogoče vse predvideti in vse zagotoviti v čisu mirovnih pogajanj, ker se je težko opustiti se strasti in ogorčenja, bi bilo osnovanje pravičnih ustanov, ki bi morale jamčiti zvesto in lojalno uporabljanje konvencij, odločilnega pomena za časten sprejem kake mirovne pogodbe in za preprečenje svojevoljnih ter enostranskih tolmachenj pogojev teh pogodb.

4. Vprašanje, ki bi moralo vzbuditi posebno pozornost, če se želi boljša organizacija v Evropi se tiče potreb in pravičnih zahtev narodov, kakor tudi etničnih manjšin, zahtev, ki vendar zaslužijo,

Proglas poljskemu narodu

Poljska vlada, ki ima svoj sedež v Franciji proglašajo demokracijo in socialno pravičnost za osnovno načelo bodoče poljske vladavine

Pariz, 26. dec. Poljska vlada, ki ima začasno svoj sedež v Angersu, je izdala za božič naslednji proglas poljskemu narodu:

Vaša vlada narodnega jedinstva se obrača na vas da bi vas seznanila s svojimi načeli in stremiljenji. Vlada priznava glavno načelo, da je izvir oblasti v Poljski sam poljski narod, ki je ustvaril tisočletno poljsko državo in ki jo je tudi obnovil. Septembrska vojna je bila zaradi mnogih razlogov, ki bodo še razjasnjeni, tragična za Poljsko. Toda hrabrost poljskega vojaka in nezlomljiva morala naroda obstajata tudi danes, kakor bosta ostala do poslednjega trenutka vojne nosilca življenja Poljske na poti k boljši bodočnosti. Naš narod, čeprav je bil trenutno premagan, je dokazal s svojim požrtvovanjem in s svojo pripravljenostjo na borbo, kakor dokazuje tudi danes s svojim junaštvom in neumajno jakostjo duha, da je velik narod, da je bil dostojen zmago, da je vreden živeti svobodno v svobodni domovini, upravljajoč sam svojo usodo.

Vlada je samo orodje narodne oblasti in narodne volje, pozvana, da služi narodu. V bodoče bo izključena doba vlade posebnikov, vlade neodgovorne in brez kontrole. Glede na to pravilno razumevanje stvari po predsedniku vladi in vlade same se mora vsak sklep o važnejših vprašanjih sprejeti v soglasju predsednika s člani vlade. Vlada meni da je njena osnovna naloga, da osvobodi s sodelovanjem naroda

Današnja številka ponedeljske izdaje, ki je zadnja v tem letu, dobiho na ogled tudi naročniki redne izdaje »Jutra«, ki na ponedeljsko izdajo niso naročeni. Številke ni treba vračati. Priporočamo pa vsem, naj se naroče tudi na ponedeljsko izdajo, saj so v zdajšnjih časih, ko divja v Evropi vojna, nedelje tako polne dogodkov, da tudi v ponedeljek težko pogreša list vsakdo, ki hoče biti sproti obveščen o vsem, kar se dogaja doma in v tujini. Poskrbljeno je, da bo ponedeljska izdaja stalno prinašala še več zanimivega gradiva kakor doslej.

Kljub podražnemu tisku velja ponedeljska izdaja samo 4 din na mesec za one, ki prejemajo »Jutra« po pošti, 5 din pa za one, ki se jim dostavlja na dom z raznašalci.

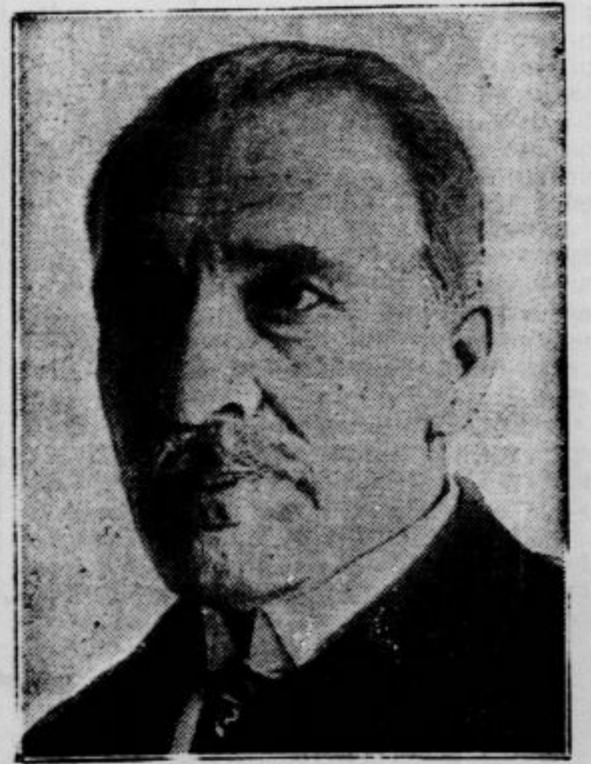
Naročino za ponedeljsko izdajo »Jutra« naj vsak pošlje kar skupno z naročino za redno izdajo; samo na zadnjo stran položnice naj pripiše, da se naroča tudi na ponedeljsko izdajo.

v kolikor jih ni vedno mogoče zadostno zasnovati na striktnem pravu, kadar so priznane in sankcionirane pogodbe v veljavi in se temu protivoj, blagohotno preučiti, da bi se jim skušalo ugoditi na miroljubnem način, ako bi bilo to potrebno s pravično, z modro in složno revizijo pogodb. Mnogi vzroki za uporabljanje sile bi se odstranili po vzpostavitvi resnične ravnotežja med narodi in obnovi osnov medsebojnega zaupanja.

5. Toda tudi najboljše pogodbe bi bile nepopolne in obsojene v neuspех, če bi oni, ki vodijo narode in narodi sami ne dopustili, da jih navdahne duh odgovornosti, ki odmerja človečanske odnose po enostavnih in neizpremenljivih določbah božje pravice po želji za pravice, ki ima za osnovno moralno pravico vsesplošno ljubezen, ki postavlja most onim, ki nimajo sreče, da bi bili v naši cerkvi.

Papež je dodal v svojem govoru, da mu lišo neznane velike težoke, ki se postavljajo za dosego pravičnega mednarodnega miru. Zatem je sporočil, da je bil obveščen o sklepu predsednika Zedinjenih držav Roosevelta glede imenovanja začasnega poslanika pri Vatikanu. To sporočilo mu je zelo prijetno, ker pomeni velik prispevek k uresničenju pravičnega in trajnega miru ter k olajšanju vojnih trpljenj. Za to izraža predsedniku Rooseveltu svoje čestitke in zahvalo.

Moscicki v Švici

Bukarešta, 26. dec. AA. (Havas). Bivši predsednik poljske republike Moscicki je doblil na osnovi zdravniškega pregleda dovoljenje zapustiti Rumunijo in odpotovati v Švico. Moscicki je zapustil Krajevo v spremstvu soproge in hčerke ter odpotoval s št. 1. simphonom. Po mnenju zdravnikov bo planinski zrak ugodno vplival na njegovo zdravje.

Ljubljana, 26. dec. r. Danes je potoval skozi Ljubljano v Švico bivši predsednik poljske republike dr. Ignacy Moscicki. Vozi se je v posebnem kupeju ekspresa. V njegovem spremstvu so žena in hčerka, dočim je njegov sin, ki je poslanik v Bruslju, potoval z jutranjim brzovlakom naprej v Švico, da pripravi vse potrebno za bivanje svojega očeta. Na ljubljanskem kolodvoru ni bilo nikakih pozdravov in poljski potniki sploh niso izstopili.

Šiht na sveti večer

Zgodba o tem, kako je stari Učakar s svojim tovarišem v jami srečal perkmandeljca na sam sveti večer

Nekako takrat je bilo, ko se je končal tako in tako prvi rudarski štrajk v drugi polovici prejšnjega stoletja. Ded po moji materi, človek, ki je stal v prednjih vrstah v boju za rudarske pravice, mi je pripovedoval zgodbo o perkmandeljcu in kako je bil na sveti večer stari Učakar določen za stražo v Marijinem polju hrastniškega premogovnika.

Vem, — je dejal ded, — da še ne veš kdo in kaj so perkmandeljci, zato bom povedal, da boš vedel. Veš, perkmandeljci so ti duhovi, čisti duhovi, ki se rudarjem prikazujejo v jami, kadar koli in kjer koli nanese priložnost. Perkmandeljci so zvesti čuvarji rudarja na delu. Oni so povsod in nikjer, ali kadar se rudar pregreši zoper kakšne postave in običaje, se mu prikaže in ga tako ali tako opomni, češ to ne sme biti ali to se ne sme počenjati. Kadar je rudar v dvojnih ali če obupuje nad samim seboj in nad svojim garanjem se mu prikaže in ga izmaže. Kakšen je prav za prav in kako izgleda, je težko povedati, pravijo pa, da je podoben možičlu v rdeči suknji, da poskakuje in menca z nogami in v roki da mu gori zelena svetilka. Ker nič ne govori, le prikaže se, pa zopet izgine kakor kafra. Jaz ga sicer še nisem nikoli in nikjer videl in sploh prekleto malo v vse skupaj verjamem. Da pa je natančno takšen, kakor sem ti ga opisal pravijo — ali pa...

Potlej so ded namršili obrvi in na moje vprašanje, kako je bilo tisto z Učakarjem, so nadaljevali: Ja, ja Učakar... Čudna reč je bila z njim. Učakar. Zabij si v spomin, kar ti bom povedal o njem.

In ded so začeli pripovedovati:

»Bilo je na sveti večer, ravno na sveti večer. Dolina je bila v lučkah, vsepovsod je bilo nekam praznično. Še gori po izsipinah, se je zdelo, da lepše gori, čeprav drugače gori in smrdi. V jami ob takih prilikah nihče ne gre, razen straž, ki pazijo, da se še kaj več ne vžge. Posebno tiste čase ga je bilo hudimano mnogo. Pa saj o tem sem ti že pravil. Za Marijino polje sta bila določena Učakar in njegov kamerad Bašelj. Rečem ti, dva, taka dva, ki nista verjela ne v boga, ne v hudiča. Posebno Učakar je bil od zlomka hudoben človek in kolikor vem, je bil pri tistem štrajku eden tistih, ki ga je prvi polomil in se izneveril kameradam. Prodal se je in pod varstvom orožnikov je šel na delo v jamo. To je dalo tudi drugim korajžo in tako so nas zlomili. Od samega trepetlina je bil in delal se je celo pametnega in če mu je kdo vrgel v obraz, da bo že še po njem in da ga bo vrag vzel, je zmeraj bahavo odpisnil: »Tudi hudiča se ne bojim.«

Pa se je vseeno izkazalo na tisti večer, da je bil velik strahopetec in človeče slabe vesti:

Učakar in Bašelj sta šla takrat v jamo in bila sta kakor se spodobi za take prilike, oba malo okajena. Doli pri Birtiču sta se ga nalezla, ker sta ve-

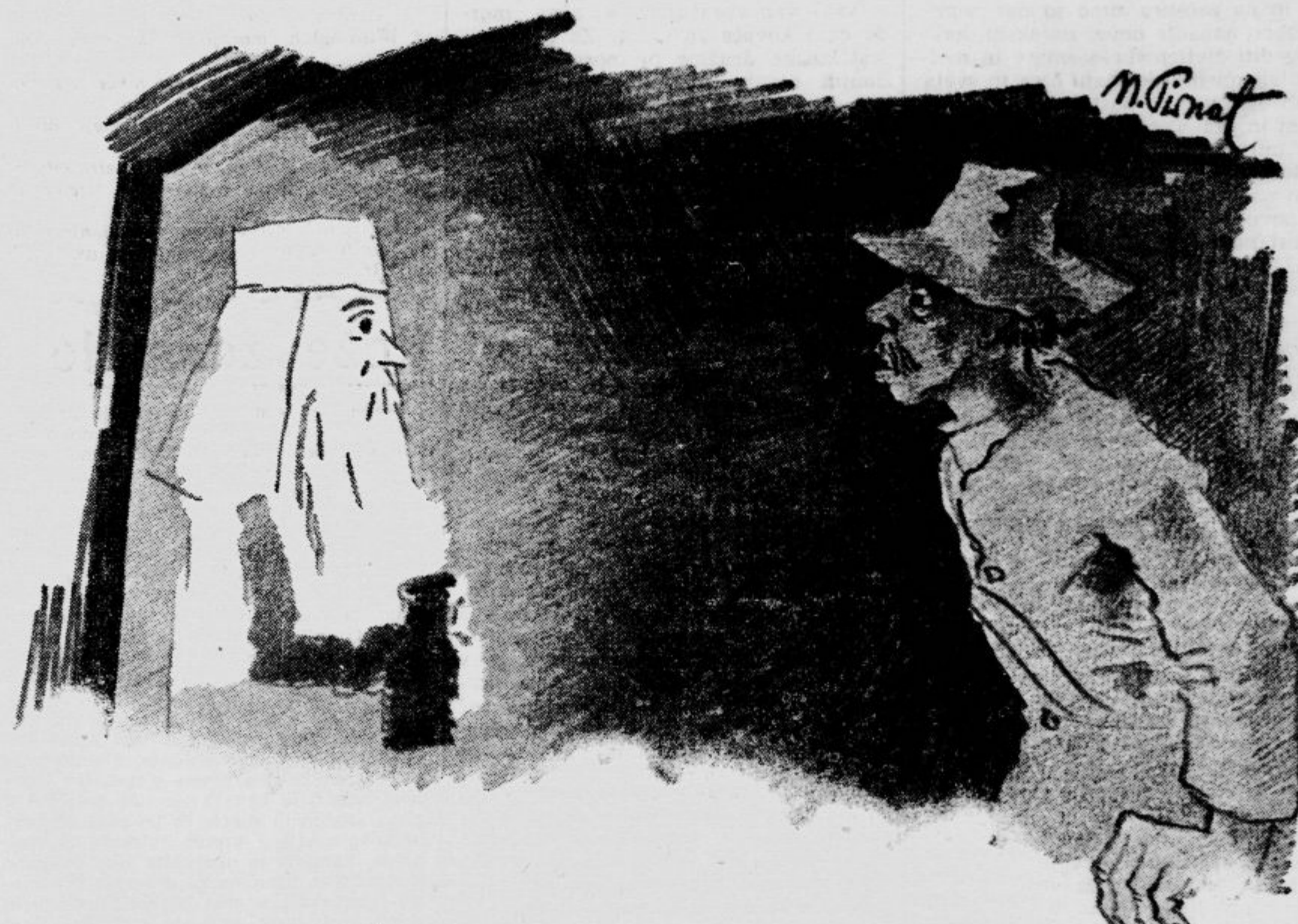
dela, nocoj bosta imela »ta pravega«. Garati ne bo treba kakor navadne dni, takole počasi ga bosta drobila in tu in tam malo pogledala za smradom po ognju, zakaj jamska straža ima za take dni pravico, da se malo popalčka. Saj veš, kaj to pomeni? Paliti ali prižgati se pravi lenuhariti, no in Učakar pa Bašelj sta šla v jamo na svoj oddelek. In sta šla, šla in šla. Po rovu, ki se vleče kakšne pol ure. Nato sta krenila v drugi rov, pa malo gori, malo doli skozi šah-teljce in nazadnje sta se odložila. Sedla sta na križišče desete proge. Ob boku proge sta sedla in potegnila čutarico iz žepa.

»Ga boš malo kljunil«, se je oglasil Bašelj in ponudil Učakarju čutarico s spiritko. Potem sta si izmenjala, kar sta imela s seboj. In sta jedla ter počasi kljuvala iz svojih čutaric. Seveda sta bolj pila kakor jedla. Pogovor je zaživel, beseda je dala besedo, razlagala sta si križe in težave, govorila sta o slabem zaslužku, o davno minulih časih, marsikatero sta pogruntala in končno sta prišla do strahov.

»Veš kaj, ti« — je pobral Učakar Bašlja, »kaj ti praviš, ali je perkmandelj ali ga ni? Ali je ali ga ni? Jaz pravim, da so to same čenče, larifari. Veš, mene zmeraj dražijo zaradi štrajka, češ da sem bil izdajalec in pravijo, da bom že še izvedel ta svoje. Ti, Bašelj, kamerad, in da se v jami na sveti večer marsikaj zgodi v jami. Pravijo...«

»Beži, beži«, dé Bašelj, »fibule fabule so to, ga ni boga, ki bi me prepričal. Naj le pride, rad bi ga videl, kakšen je ta fičenki! Beži, beži, kamerad — le kaj

te bom tam, kjer si, sam bom pa stopil doli na etažo in pregledal, pa cetudi sam. In sem šel. Grem, — grem, — grem in kar nekam bolj trezen postajam. Lej ga, si mislim, kako je dobro, če se malo razhodim. Pa kaj mi štemi pred očmi? Ali sem res še okajen? Nekaj se mi je zdelo, da vidim in čudil sem se, vraga, saj sem bil vendar brez Bašlja. Paznik ne bo hodil tod, kdo drugi pa tudi ni na našem oddelku. Napenjal sem oči, buljil sem in pri moji duši: nekakšna luč bo. Luč? In lej ga, zelena luč in nikjer človeka. Kajpada sem se takoj spomnil na govorice o perkmandelju čeprav sem videl le luč. Obstal sem in zadržal sapo. Prislunil sem in rečem ti, kar zagomazelo je v meni. Hočem dalje, že sem stopil, napravil nekaj korakov in glej, iz tiste zelene lučke sem zmeraj določneje videl nekakšno smešno postavo. Zdaj sem videl, da je bila tista zelena lučka navadna leščerba in čudil sem se in strah me je spreletaval. Pa vseeno sem si mislil, korajža velja. Ampak kdo bi bil to? Šel sem naprej, med menoj in tisto pritlikavo postavo je bilo še komaj par korakov, pa sem si mislil, kdor si, si, in jaz se te ne bojim. Kdaj se je rudar še česa bal, sem si dejal. Že sem menil, da bova trčila skupaj, previdno sem šel naprej, tista figura pa kar pred menoj. Dobro, — sem si mislil, rekel pa nič. Ne bojim se te ne, bom pa za teboj stopal, čeprav me je pri srcu le nekaj grela. Kar tiščalo me je. Ohodil sem del etaže, figura še vedno pred menoj. Kakor da me vodi, nobene ti ne čihne, jaz pa tudi ne. Pa res, on pred menoj, jaz za njim in lej ga šmenta, kakor da bi bil včeraj postal rudar in še ne bi znal hoditi sam v jami. Tak-

si še kaj...? In sta preinčevala to in ono. Potem sta začela.

Učakar mi je takrat dejal: »Res sva malo zadremala, toda natančno se spominjam, Bašelj je zaspal kot klada, jaz pa nisem mogel in nisem. Kar naprej sem premišljeval o tem kaj lahko takle sveti večer prinese. Na koncu — bilo je okoli polnoči, me je še mamila slast po spiritki, vendar me je skrbelo, kakor te predkopaču gre, da bi pogledal, kaj se godi po etaži tam, kjer je bilo v resnici nevarno, da se kaj ne skrhna. Pa sem si mislil, Bašelj, ti si pač Bašelj, povsem brez kakšnega fant, otrok nimaš odgovornosti za svoje pa je jaz. Dutil

je vedel. Nekaj mi je reklo, da ga pobaram, kdo da je in kaj išče tod. Že sem obljajnal celo etažo z njim, pa še nisva spregovorila. In tu in tam sva obstala in povohala če kaj smrdi po ognju, in nazarensko nezaupljivo sva si izmenjala poglede. Vračal sem se in sem menil, tamle nekje, kjer sem te dobil, boš tudi šel od mene. Kaj še! Naprej me je vodil, v čisto neznan smer, tja v neki zapuščen rov, ki je včasih služil, saj veš, za glavni izvoz in ki je sedaj porušen. Tjakaj je stopical ta preklemanec in mene je vlekel za njim. Na Bašeljno sem se bil spomnil, češ, da sva dva bi že kar koli opravila z njim, toda že tisti trenutek me je obšla misel, če ni ta prikazen sam perkmandeljca. On je šel naprej, jaz za njim. In potlej sva obstala tako, kakor bi se bila zmenila.

Da — ravno tam, kjer smo tiste dni pred štrajkom vse potrebno ukrenili in se je potlej tako žlostno končalo Stala sva. Tiste njegove oči, pri moji amin duši, da si jih videl! Malhne, toda strupene so bile in vame jih je zasajal in jaz si nisem vedel kaj, strašna utrujenost se me je lotila — sam nisem vedel, kaj je bilo potem z menoj. Vsem le, da sem se zgrudil ob bok in zaspal. Kom je bil šel ta hudič ne vem, le to vem, da se je šele začelo najhujše z menoj. Sanjal sem grozne stvari. Ubrala sva jo potem po nekem komaj prehodnem rovu, on pred menoj, jaz pa za njim. Jaz sem se plazil po trebuhu, po vseh štirih, ves krvav in brez svetilke, lačen in žejen, on pa lepo pokonci, tako majčken je bil šment in na hrbtu je nosil košek jedat, v eni roki barjigo vina, v drugi pa svojo zeleno leščerbo. In me je vodil, vodil in prediral z očmi, obspaval me s kletvicami in venomer me je doklicaval: Učakar, boš iz vrča? Pa kako ti je govoril! Še danes nosim v spominu tiste njegove doklice, ki jih je kar prelivat:

Nik... tisti, ki niso praznovali božiča

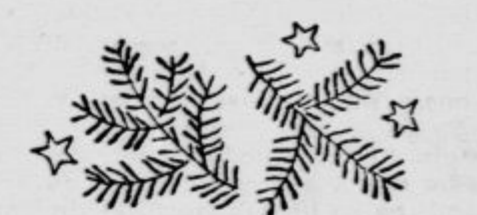
tem izteklo, ne vem, zastoj si priklicujem v spomin, ali so bile to sanje, toda ena sama stvar mi še danes stoji pred očmi. Pokojni Kantužar, saj si ga poznal, oni, ki je bil zaradi štrajka v kehi, tega se spominjam, da me je pozneje enkrat, ko smo po štrajku prišli za delo, zabrusil v obraz: Boš že še videl hudiča. In res sem ga videl, čeprav menda le ni bil hudič, ampak perkmandeljca je pa bil. Tega Kantužarja se spominjam in čeprav ne verjamem mnogo v strahove, ali tistega šihta na sveti večer ne bom nikoli pozabil.

Tole mi je nekoč pripovedoval Učakar, jaz, fante, te opominjam na to, da so perkmandeljci, da živijo in se po potrebi rudarjem prikazujejo in ga ali izmažejo, če mu preti nevarnost, ali pa namažejo, če je kdo kaj zlega svojemu bližnjemu storil.

Perkmandeljci so dobri ali zli duhovi.

Dobri za dobre ljudi in neštetokrat rešitelji v nevarnosti, zlobni za hudobne in mučitelji, če so se kdajkoli pregrešili zoper bližnjega.

Ded me je modro pogledal, pljunil in utihnil. Fr. Kozar

Sveti trije kralji

Iz ovoja megla, čez belo zasneženo plan hrepenijo zvonovi v sveti nebeški pristan...

In otroci — trije kralji — po vseh prostorih gredo, po vratih znamenja sveta pišejo in o Jezučku otroku pojo...

Veličasten blesk je pri jasnah, razsvetljeno je dete in križ, da od bleska in sreče otroške od ganjenja solz zamižiš...

Adi Kmet

CVETKO GOLAR:

Vlomelec Petruška

Lepa družba se nas je zbrala, razposajena in vesela, okoli velike mize, in smo se pogovarjali — kajpak — o našem dobrem prijatelju, Petruški. Vsak je vedel kaj povedati o njem, kako je junacil, popival in veseljalil in smeha so bili polni vsi koti.

»Ampak,« je dejal naš znanec Janez in pogledal po zbrani družbi, »taka se pa ni zgodila nikomur kakor meni, ki bi me bili kmalu zaprili kot vlomelec in razbojnika zaradi njegove ljubezni.«

»Ha-ha, povej, kako je bilo! To je pa nekaj za nedeljo popoldne.«

»Ni mogoče, saj Petruška ni maral ženske!«

»Na stara leta seveda ne, toda ko je bil mlad! Seveda ljubil je po svoje!«

»Kaj ne, tri korake stran, ha ha!«

»Povej, povej, kako je bilo, samo preveč ne laži!«

sicer preprosta ali prijetna in dometa, posebno po zimi, kadar je bila zakurjena peč. Sedela sva pri dolgi smrekovi mizi in Petruška je ravno prepisoval sonetni venec, ki ga je zložil svoji deklici na čast. V resnici, čisto pravi in lepi venec petnajstih sonetov z astrostihom kot Prešeren svoji Juliji je zložil, in zvečer ji ga je mislil osebno izročiti. Končaval je zadnjo strani in bil je že nestrpen, vendar ni nehal prej, dokler ni vsega lepo prepisal in okrasil z vinjetami.

»Kaj pa si delal ti, ali mu nisi nič pomagala?« ga je prekinil Lojze.

»Pusti ga, naj pripoveduje! Prej še izprazni mo kobarce!«

In Janez je nadaljeval:

»Večer je bil dolgočasen, mraz in megla povsod okoli, ko sva stopila iz hiše, vendar je že od vseh strani dišalo po Božiču. Sneg se je bleščal po strehah in snovi so drsele in zvončikjale po ulicah. Kmečki vozniki, zaviti v kožuhe, s kapami po tlačnih nizko na oči, so vozili smrečice dišeče po smoli in gozdu, na trg.

Petruška je bil ves praznično obločen, in rdeča, zdrava lica so se mu zadovoljno smehljala. V roki je nesel srbno zavito zvezek svojih sonetov.

Pet minut vzgoje

Pesem o svobodni vzgoji

Spštovana gospa S. M. I. Ko Vam odgovarjam na Vaše cenjeno pismo v »Javni tribuni«, mi gotovo ne bo...

Predvsem čutim za svojo dolžnost, da se Vam in mojim drugim zahvaljujem za pozornost, ki jo posvečate mojim petim minutam vzgoje...

Drugo vprašanje je seveda, ali in v koliko imam s svojimi razlagljanji prav. Vidite, cenjena gospa, če bi mi vsi v vsem dali prav...

Cenjena gospa, opazili ste, da se skozi vso mojo pisarjijo kakor rdeča nit vleče zagovarjanje svobodne vzgoje...

»Neke resnice moraš venomer ponavljati, ukomerno kakor bat, neutrudno kakor stroj. Udrihati moraš z njimi tako dolgo...

Ce bi danes kdaj prišel k skupini mladih ljudi in jim dejal: »Čuite, vi mladi ljudje, odsedaj ste pa svobodni...»

Cenjena gospa, se bom svobodnejšo vzgojo zagovarjal. Pravite, da bi to že bilo prav, če bi le prej povedal, kako je treba mladino vzgajati...

Ce bi danes kdaj prišel k skupini mladih ljudi in jim dejal: »Čuite, vi mladi ljudje, odsedaj ste pa svobodni...»

»Oh, ti ne veš, kako sem srečen! Ona bo brala moje pesmi!« »Vraga jih bo brala, smejala se ti bo! Počiva na vino, da te minejo neumne misli...»

»Glej, tam v prvem nadstropju stanuje, le kako bi prišel do nje!« »To ni pa nič,« sem dejal hrabro. Vesel sem se malega godčka...

sedi k mamic! Jaz pravim: »Fuj, kak, mamica, kako si grda! Daj otroku svobodo, da grebe svoj pesek! Obledi ga svobodno, da se bo mogel gibati!«

Drugi primer. Mati pravi: »Ah, kruh sem pozabila kupiti! Malček nato »Mamica, bom jaz šel kupiti!« Mati mu reče, da denar in navodilo Malček veseli odide in ves čas mrmlja: »Za tri dinarje rženega kruha, za tri dinarje rženega kruha!«

Tretji primer. Šolarček ves zatopljen v svoje delo sedi za mizo. Riše petelina. Mati mu pravi: »Čuj, čevljev si še nisi očistil. Daj, opravi to hitro!«

Četrti primer. Krasen led čaka na ribniku. »Ali se grem lahko dresat?« vpraša fant. »Ne!« pravi oče. »Čvek si prinesel domov, pa bi se še hotel dresati?«

Cenjena gospa, ti primeri so neizbranni. Veste jih prav toliko kot jaz. Pri vseh teh vsakdanjih malenkostih se že pozna, ali je kaj svobode v vzgoji ali ne.

»Vprav za božič nas je obiskala občutna draginja — neljuba posledica vihnih časov zunaj v svetu. V zvezi z nenadnim porastom cen živil in ostalega blaga padajo te dni ostre besede na zborovanjih in anketah...»

Naj nam zdaj v tem perečem vprašanju povedo nekateri iz javnosti — za javnost nekaj besed, mnenj in misli.

Mali trgovci:

Z mučnimi občutki spremljam naraščajočo draginjo. Ljudje čisto napak gledajo na stališče malega trgovca. Z dviganjem cen nima trgovec majhnih možnosti prav nobene koristi...

Mala gospodinja:

Porast cen pri vseh živilih je še menda najhujše prizadel nas, gospodinje, ki ne razpolagamo z velikimi denarnimi sredstvi in smo odvisne od malih me-

»Gospod, gospod, saj nisva nič naredila, samo okno sem hotel odpreti.« »Seveda okno, kar z menoj!« Sli smo. Hvala Bogu, da ni bilo ljudi na cesti! Tiho in naglo smo zavili okoli ogla...

»Gospod, gospod, saj nisva nič naredila, samo okno sem hotel odpreti.« »Seveda okno, kar z menoj!« Sli smo. Hvala Bogu, da ni bilo ljudi na cesti! Tiho in naglo smo zavili okoli ogla...

Svobodna vzgoja pa ima še drugo plat: neredko se pri omenjenih razvije v pravično svobodo otroka, ki ni nič drugega kot nered in kaos. To sem opisal v poglavju o »Materi - sužnji svojega otroka« 10. julija 1939.

Se nekaj bi hotel povedati o svobodni svobode ne dajejo otrokom tisti starši in vzgojitelji, ki se sami boje svobode. Tisti, ki mislijo, da bodo izgubili nad otrokom vso oblast, če mu bodo dali »preveč svobode«.

Zaključiti bi hotel z Vašimi besedami: »Nedvomno je v današnji generaciji v splošnem krasen material, le obdelan ni.«

O drugem, cenjena gospa, pa bom vpletel odgovor, ko bom govoril o tistih problemih!

S spoštovanjem! — ano

Draginja brez konca in kraja

sečnih dohodkov. Kmetije, ki prodajajo živila, se stalno opravičujejo, češ saj so vam bile plače zvišane, vsem, ki ste v mestu. Cene na živilskem trgu so v resnici močno pretirane, vsaj za nas Greš s stotakom na trg, pa se ti kar stopi v roki...

Državni uradnik:

Ne razumem, počemu je pri nas potrebna draginja živil. Vsega imamo zadosti za pod zob in nevtralna država smo. Treba je samo smotrnosti in urejenosti v gospodarstvu, zboljšanja v kmetijski proizvodnji...

»Gospod, gospod, saj nisva nič naredila, samo okno sem hotel odpreti.« »Seveda okno, kar z menoj!« Sli smo. Hvala Bogu, da ni bilo ljudi na cesti! Tiho in naglo smo zavili okoli ogla...

»Gospod, gospod, saj nisva nič naredila, samo okno sem hotel odpreti.« »Seveda okno, kar z menoj!« Sli smo. Hvala Bogu, da ni bilo ljudi na cesti! Tiho in naglo smo zavili okoli ogla...

bodo zvišali plače z ozirom na težke razmere...

Brezposelnik:

Se dobro, da nisem oženjen. No, ta bi bila lepa. Tako me draginja ni prizadela, ker me ne more kje in na čem. Živim iz dneva v dan, kakor nanese in iščem službe, iščem dela. Ko ga bom dobil, vam bom kaj več povedal o draginji. Zdjaj pa moram spet urno čez drin in strn, s trebuchom za kruhom. Adijo in vesele praznike želim...

Majhne bitke

Homer Croy pripoveduje: Imam med znanci dobrega prijatelja, o katerem vem, da je imel v življenju že mnogo lepih uspehov. Veliko podjetje ima in tu je vsako njegovo povedje kakor zakon, tu vlada on z železno roko in vsi njegovi nameščenci in delavci govorijo spoštljivo o njem.

Doma pa je čisto drugače. Tu venomer izgublja majhne bitke. Njegove želje so poslednje, zanje se nihče dosti ne briga. Je tako rekoč v prijetni sužnosti svoje žene in otrok.

Amerika — čudna dežela

Striček Sam ima mnogo nenavadnih zakonov in paragrafov.

- Ameriški pisatelj Dick Huysmans je izdal celo zbirko takih ekscentričnih ameriških zakonov. Vsi ti zakoni so še vedno v veljavi in kdor se zoper ne pregeži, mora trpeti posledice. Tu nekoliko primerov: V državi Ohio morajo vse mačke, ki grejo ponoči na ulico, imeti na repu privezane rdečo svetilko.

Rože - zdravilo

Bezeg (lat. sambucus nigra) je grm ali drevo. Nahaja se po vrhovih in ob ograjah. Veje so cevnate in napolnjene z belim elastičnim strženom. Listi so nas, rotni, pernatii in jajčasto do ovalno suličasti in naperjeni. Cvete junija in julija. Velik kobil ima majhne bele cvete. Nabira se (listi, cvetje skorja in korenine) poleti in jeseni. Čaj čisti kri in sicer čaj mladih listov ki smo ga precej časa kuhali — pijemo ga vsak dan po eno skodelico zjutraj, popoldne in zvečer in to 3-4 tedne.

»Da, samo sonetni venec je naju rešil, da nisva na božično noč spala na prižnanih, kakaj strožnik, ko smo stopili v svetlo pisarno. Bradat gospod je sedel za mizo in odprl protokol.«

»Kaj pa je bilo s sonetnim vencom, ali ga ni dobila Anica?« »Seveda, poslal ga ji je postročku, in je imelo dekle nenda veliko veselje z njim.«

»Vse je prav,« je opomnil tovariš Miha, »samo to ni, da je ime Petruška svojo Anico v Kamniku.« »Vidiš, da nič ne veš! Petruška je bil zaljubljen v dve Anici, eno je imel v Kamniku, drugo pa v Ljubljani. Zato mu ni bilo nikoli dolgčas. Seveda, ljubil jih je iz daljave kakor tisti gozdni bor, ki se je zaljublil v smreko. Poljubil ni nikoli nobene.«

Fotoamater

Pri snemanju v naravnih

kakor sploh pri vseh posnetkih, ki zahtevajo popolnoma točne osvetlitve — in to veča tudi za moderne enoplastne, drobnozrnatne črno-bele filme — pridemo lahko marsikdaj v položaj, da točnega časa, ki nam ga pokaže svetlomer za določeno zaslonko ne moremo nastaviti, na zakupu. Recimo, da nam svetlomer pokaže za zaslonko 8 osvetlitev 1/4 sekunde. Na kompozurju se da ta čas nastaviti med 1 sekundo in pol sekunde, na zaklopu z razpokom, kakršnega imajo mnoge moderne kamere, pa ne. Tudi na kompozurju se nekateri vmešni časi ne dajo nastaviti, tako n. pr. pri novejših compourjih časi med eno desetinko in eno petindvajsetinko sekunde, dalje med eno dvestopetdesetinko in eno petstotinko sekunde. V takšnih primerih je bolje, da naravnoma točno osvetlitev s tem, da zmanjšamo ali razširimo zaslonko kakor pač zahteva položaj. V gornjem primeru osvetlilno n. pr. lahko s pol sekunde namesto s 1/4 sekunde, a ker smo čas skrajšali za 50 odstotkov, moramo odprtino povečati za istotolikšen iznos. To se pravi, da bomo kazalec zaslonk postavili med zaslonko 5.6 in 8. Če bi pa osvetlitev podajljali na celo sekundo, to je za 33 odstotkov, tedaj moramo odprtino zmanjšati za ta iznos, kazalec zaslonk damo torej približno na tretjino med zaslonko 8 in 11. Takšna natančnost pri osvetljevanju ni odveč. Kdor je že delal vsaj z barvnim filmom, ve da ta reagira s spremembo barve in gostote že na manjše nego 33- ali celo 50-odstotne napake v osvetlitvi. Pogoj vsej natančnosti pa je seveda, da tudi zaklop natančno deluje.

O napisih na fotografijah, barvah

belih na temni podlagi ali črnih na svetli, poročja obsejane in s številnimi slikovnimi primeri decembrska številka »Photoblat-ter«, ki jih izdaja Agfa za amaterje, ki uporabljajo izje material. Priljubljeni mesečnik se tudi v novih, težavnih razmerah doslej ni spremenil, niti po obliki, niti vsebinsko in niti po ceni. Kakor vedno objavlja tudi zadnja številka obilo koristnega pouka za vse amaterje in lepih, pobudnih ilustracij. »Photoblat-ter« se dobe v vsaki trgovini s fotografskimi potrebščinami.

Neenakomerno sušenje negativov

kakor tudi vodne kaplje, ki jih nismo pobrisali s plasti, povzročijo na negativu proge in maroge, ki jih v večini primerov ne odpravimo niti po ponovnem, daljšem izpiranju in strokovnem sušenju. V kopeljah in povečavah se te proge in maroge potem zelo neprijetno očitujejo. Zadržaj številka »Photoblat-ter« priporoča v teh primerih obleditev negativa in ponovno razvijanje. Bledilec sestoji iz 100 cm vode, 2 g bakrenega sulfata in 2 g kalijevega bromida. Negativ ostane v tej kopeli tako dolgo, da popolnoma zbledi. Sledi nekoliko minut izpiranja nato razvijanje v vsakem normalnem razvijalcu. Negativi postanejo po teh postopkih za malenkost bolj gosti.

Namesto neke polemike,

ki nam je rojila v zadnjem času po glavi, si dovoljujemo prevesti samo majhen odlomek iz starega Davida, iz njegove knjige »Photographisches Praktikum«, ki je še vedno standardna knjiga med fotografskimi učbeniki:

»Nedvomno je, da je fotografija sposobna izdelovati podobe po slikarskih pojmi in z osebnim občutkom. Če nimaš globlje razumevanja in če človeka ne poznaš, pa ti seveda ne bo lahko ustvariti karakteristično podobo. Dokaz za to nam daje dejstvo, da je ista oseba na vsaki sliki videti drugačna. To se da delno pojasniti s tem, da se obrazne poteze nekega človeka neprestano spreminjajo. Stremeti moramo zato, da najdemo oziroma izzovemo in posnamemo tisti izraz v obrazu, ki ustreza človekovi naravi in značaju. Fotograf stori dobro, da se pred posnetkom spozna s človekom da ga zaplete v spodbuden pogovor in da si ga pri tem nečisto opazuje. Nesmisel je, če bi nekemu kratkoročno zapovedali, naj resno gleda ali napravi prijazen obraz ali oči malo bolj odpre. Pravi trenutek posnetka naj ostane modelu kolikor mogoče neznan, osvetli sredi pogovora, med majhnim premorom. Po vseh pripravah z osvetlitvijo na bi bilo nának, če bi še dolgo čakal, med tem na delal druge stvari. Končno je priporočljivo, da se ne omeiš na en sam posnetek, temveč da osvetliš istemu smotru takoj več posnetkov.«

Fotoklub Ljubljana: Prilodnji večer slikovne kritike bo v torek 2. januarja. Ta teden bo po K. Kocjančič v petek govoril o snemanju planinske flore in pokazal k temu številne posnetke v naravnih barvah. Prost vstop imajo tudi nečlani, prijatelji kluba.

Neprestani uspehi naših amaterjev. Na prvi razstavi jugoslovenske umetniške fotografije, ki jo je priredil Fotoklub Osijek in jo pred kratkim zaključil, so sodelovali tudi slovenski fotoamaterji iz Fotokluba Ljubljana, Fotokluba Maribora in Fotokluba Hrastnika. Članov Slovesnih fotoamaterskih društev. Da so njihove slike kar najbolje predstavljale priprano višino slovesne fotografije, je razvidno iz tega, da je ana izmed treh zlatih plaket pripadla A. Korniču (Fotoklub Ljubljana) za sliko »Rosno jutro«, tri izmed petih srebrnih plaket dr Aleksandru Horovicu (Fotoklub Ljubljana), za sliko »Portret«, Janezu Marenčiču (Fotoklub Ljubljana), za sliko »Ritem dela« in Marjanu Pfeiferju (Fotoklub Maribor), za sliko »Pri molitvi«, ena izmed desetih bronastih plaket pa Mirku Grešaku (Fotoklub Hrastnik) za sliko »Zetev«. Te ponovne afirmacije naše fotografije, in sicer »enkrat za spremembo na domačih tleh, nemoremo biti v resnici veseli. Omeniti je treba, da je na razstavi sodelovalo 63 avtorjev (med njimi 17 iz omenjenih slovenskih klubov) s 334 slikami (79 slovenskih).

NA PLESU — Vi zelo dobro plešete, pohvali gospodična svojega sopsalca, samo sigurosti vam manjka v vodstvu. — Imate prav, ji odvrne plesalec. Ples je kakor jahanje. V začetku mora človek vedno tja, kamor konj hoče.

Izredno velik promet z vlaki med prazniki Iz Ljubljane se je odpeljalo okoli 40.000, a pri- peljalo vanjo okoli 38.000 ljudi

Ljubljana, 26. decembra. Prejšnji teden smo imeli južno vreme in vse je kazalo, da bomo imeli božične praznike pokvarjene. Toda vremenski optimisti so imeli prav: prav pred božičem se je vreme preko noči temeljito spremenilo in pritisnil je sever, ki je povzročil mrz, tako da je v planinah nastala ugodna smuka. Zato ni čudno, da se je za božične praznike Ljubljana skoraj izpraznila, saj je iz mesta odpotovalo z vlaki vse tri dni 39.894 ljubljancov v vse smeri, največ na Gorenjsko. Naval na Gorenjsko je bil močnejši kakor kdajkoli in menda naša prelepa obmejna Dolina še ne pomeni takega obiska kakor to pot. V vseh naših zimoviščih, tako v Planici, Kranjski gori, Podkorenju, Martuljku, prav tako v Bohinju in na vseh bližnjih postojankah, da ne pozabimo Pokljuke, se je kar trilo smučarjev, nedeljških izletnikov in turistov iz vseh krajev države. Močan priliv je bil zlasti z juga, iz Zagreba, pa tudi iz Beograda. Gostje z juga so zasedli večino boljših hotelov.

Vsi izletniki so bili čez praznike izredno zadovoljni, saj je bilo vreme kakor

naročeno. Vse dni je sijalo solnce in čeprav je bilo zjutraj živo srebro običajno 12 do 14 stopinj pod ničlo, je bilo čez dan solnce tako toplo, da se je ozračje ogrelo in je bilo tudi na prostem prav prijetno. Mladina, vedno neugnana in vesela, pa je uživala na belih poljanah, saj je snega za prvo silo dovolj, čeprav bi si želeli na zamrzlo podlago nekoliko svežega pršiča. Bilanca teh praznikov bo zlasti za Gorenjsko zadovoljiva.

Dasi so se ljubljanci skoraj izselili, je bilo v mestu vendar dovolj živahno, kajti tudi dotok gostov je bil izredno velik, saj se je v Ljubljano vse tri dni pripeljalo 37.896 oseb, torej le za dobrih 2000 manj, kakor se jih je odpeljalo iz mesta. Živahno je bilo zlasti v gledališčih in kinematografih, kjer je bil povsod izvrsten spored. Živžav pa je bil tudi na drsališču Ilirje pod Cekinovim gradom, ki je bilo tik pred božičem otvoreno.

Kakor rečeno je bil promet velikanski, vendar je potekel nemoten in brez vsake nezgode, za kar gre priznanje poštvovalnim železničarjem, ki so bili noč in dan na nogah. Grajati pa moramo predvsem

železniško upravo, ki ni dala dovolj voz na razpolago. Kakor čujemo, se je ljubljanska železniška direkcija na vse načine trudila, da bi dobila dovolj vagonov na razpolago. Toda generalna direkcija v Beogradu ni našla pravega razumevanja za njene težnje. Zato ni čudno, da je v nekaterih vlakih vladala nepopisna gneča. Generalna direkcija bi morala pač upoštevati, da je bilo izredno lepo vreme, da se je domov vračalo na tisoče vojakov na dopuste in da se je moralo na stotine avtomobilistov zaradi prepovedi vožnje z avtomobili tudi voziti z vlaki.

Nenadna smrt Ivana Magušarja

Ljubljana, 26. decembra. V najlepši moški dobi, star komaj 45 let, je preminil g. Ivan Magušar, po rodu iz Kropce. Zadel ga je bila kap. V Crniluku v Gorskem kotarju si je pravkar dogradil žago in si tudi postavil novo vilo, a nagla smrt mu je prekrizala vse načrte za bodočnost. Pokojnik je bil rezervni oficir in se je kot zaveden Jugosloven ob prvu udeležil bojev na Koroskem. Zapuščena užaloščena soproga in dva nedorošila sinova. Pogreb vrliga bodo bo v sredo 27. t. m. ob 15.30 izpred Leonišča na pokopališče k Sv. Križu. Blag mu spomin, užalosteni rodbini naše iskreno sožalje!

V lepem božičnem času, v tisti letni dobi, ki si jo ti tako ljubil, si šel od nas. Skupaj smo preživljali mladost v lepi, tih gorenjski vasi, kjer je bil božič nekoliko mnogo lepši kakor drugod. Z mojim očetom, ki tudi že nekaj let lovi v večnih loviščih, smo hodili k Savi lovit sulce. Ko si prišel prvič kot srednješolec na počitnice, sva šla na Jelovico nad srnjaka. To je bil začetek tvojega lovstva, ki si v njem preživel najlepše ure svojega življenja.

Koliko jasnih božičnih noči smo čakali pod kozolci zajec in tako uživali sveto noč v božji prirodi.

In spet je bilo o božičevem času. Na dan pred sv. Tremi kralji sva se srečala v zakajenem predoru pri Področici, kamor si sledil glasu domovine. Dobro se spominjam, kako si bil med tistimi, sg hladnokrvno odbijali sovražnika naše domovine.

Zdaj, dragi Ivan, ne boš več slišal rukanja jelena, ne petja divjega petelina. Šel si na ravno ljubljansko polje v svoji najljepši moški dobi. Prišla bo pamlad, zbudila se bo priroda, zavrčala bo jerebica, a ti boš mirno sanjal daleč od svoje drage ti zelene kropske gore.

Prisrčna božičnica Društva „Skrb za mladino“

Ljubljana, 26. decembra. Društvo »Skrb za mladino« je priredilo tudi letos božičnico, na kateri je bilo obdarovanih 107 otrok obojega spola iz razširjene Ljubljane s toplimi obleki, perlom, obutvijo in živili. Obširna leva dvorana Sokolskega doma na Taboru je bila na-

bito polna obdarovancev in drugega občinstva.

Ob skromnem božičnem drevescu, na katerem so gorele svečke, je v prisrčnem božičnem razpoloženju odbornik društva g. Rebec uvodoma sporočil božične pozdrave nujno zadržanega predsednika g. Urbasa Miroslava in zatem v imenu društva pozdravil nazočne zastopnike občestva, predstavnika karitativnih organizacij, zastopnika Sokola I. in vse navzočne, predvsem obdarovance, iz katerih oči je sijalo veselo pričakovanje. Govornik je naglasil, kako zelo je društvo hvaležno svojim plemenitim dobrotnikom, ki so s tem, da so v tako obilni meri darovali za pomoči potrebno mladino, pokazali blag značaj in svoja topla človeška čustva do trpeče ubožne mladine. Govornik je tudi naglasil, da je društveno delo vedno le usmerjeno v to, da pomaga svojim mladim varovancem ob njih težavni poti v življenje in da naj se zato vedno v zaupanju obračajo na društva in njegovih funkcionarjev.

Govornik se je naposled zahvalil vsem blagim darovalcem, zlasti banški upravi, mestnemu poglavarstvu, veletrgovcu Franu Bonaču v Ljubljani, ravnateljstvu tekstilne tvornice »Intex« v Kranju in vsem ostalim, ki so s svojimi darili razveselili mala srca.

Poleg otrok so bili potem obdarovani tudi še družinski poglavarji s številnimi družinami, in sicer 32 po številu. Prejeli so živila. Pred obdarovanjem se je vršila lutkovna predstava s spremljavo klavirja.

Otroci in odrasli obdarovanci so se ginja zahvaljevali za darove. Društvo »Skrb za mladino« vrši svojo nesebično delo tiho in s požrtvovalnostjo, ki jo narekuje ljubezen do svojega bližnjega, zlasti do mladine.

Razbojniški napad na sveti večer Neznana roparja oplenila ubogega preužitkarja

Slovenj Gradec, 26. dec. Prebivalstvu v slovenjegraški okolici so še v živem spominu drzna razbojništva Roganove družine. Prebivalci so si oddahnil, ko so spravili Roganove pajdaše na varno. Zdaj pa se je primeril nov rop, ki je vznemiril vso okolico.

Pri Sv. Andražu pri Slovenjem Gradcu sta vdrila na sveti večer v hišo 79-letnega preužitkarja Ivana Tajnska dva razbojnika. V notranjost hiše sta prišla skozi odprtino okna, na katerem sta odstranila železno omrežje. Z električno svetilko v rokah sta se približala starčkov postelji. Tajnska sta zbudila, nato pa mu zagrozila da ga ubijeta, če jima ne izroči vsega denarja, kar ga ima pri sebi. Tajnske se je zbal za življenje in je obema roparjema in razbojnikoma izročil 200 din gotovine. Toda razbojnika nista bila zadovoljna z 200 din. Zvezala sta starčka na rokah in nogah, da se ni mogel gibati. V usta pa sta mu stlačila robec, da ni mogel klicati na pomoč. Nato sta šla na delo. Pretaknila sta vse kote in omare, dokler nista iztaknila 8000 din gotovine. Pa tudi to jima še ni zadostalo. Odnesla sta še lovsko puško, potem srebrno uro, obleko, perilo, obutev in

Dobjo se v vseh boljših trgovinah z urami

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo služb. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Doplati in ženitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—.

Lokali

Pension z gostilno v lepem prometnem kraju na Gorenjskem, v neposredni bližini Bleda oddamo v januarjem s 1. majem 1940. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Pensione«, 35235-19

Sobo odda

Opremljeno sobo lepo, zračno, eventual. tudi s hrano, oddam 1. januarjem s. Cena zmerna. Naslov vseh poslovalnic Jutra, 33141-23

Radio

Seibt Super radio za razvijanega poslušalca, 5-cevni, 7 okrožij, 3 valovne dolžine po din 3.300 model 1940. — Zastopstvo Ludvik Heršič, Ljubljana, Rimska cesta 13. 330-9

Posest

Prodamo lepo vilo takoli, ali pension na Gorenjskem (eno uro do Radovljice in dve uri peš do Bleda). 11 sob, garaže, gospodarsko poslopje, elektrika in vodovod. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Pensione«, 33236-20

Razno

ZA VSAKO PRILIKO najboljša in najcenejša oblačila si nabavite pri **Preskerju, Sv. PETRA C. 14.**

Klišeje

ENO IN VEČBARVNE JUGOGRAFIKA **Preskerje, Sv. Petra C. 14.**

V mladnih dneh Vas kozarček

BERMET-VINA obvaruje hripe. — Gostilničarji ga lahko naroče že majhen sodček. — Zahtevajte povsod le **BERMET B. MARINKOVA iz SREMSKIH KARLOVCEV, Fruška gora.**

Dragocenosti

Vsakovrstno zlato kupuje po najvišjih cenah **ČERNE - juvelir, Ljubljana, Wolfova**

Dovršeno brije in dalje traja **Alcose** nožiček za britje

Zahtevajte vzorce in pogoje od **E. Lever, Beograd, pošt. pretinac 234.**

Dotrpela je naša dobra

MAMA

Pogreb bo v sredo ob 16. iz zavetišča sv. Jožefa. Vidovdanska cesta.

KOŠCA ANICA, hčerka; FRAN, sin in ostalo sorodstvo.

PREMOG

KOKS in DRVA nudim

I. Pogačnik

BOHORICEVA 5. Telefon 20-59. Postrežba brezhibna.

Od Vas je odvisno, da imate obleko vedno kot novo

JOS. REICH

Ljubljana Poljanski nasip 4-6. Prehaja - Svetloke...

Nehalo je biti srce našega najboljšega moža, očeta, brata, zeta, svaka; strica, gospoda

Ivana Magušarja

VELEPOSESTNIKA, INDUSTRIJCA in REZ. ART. KAPETANA I. KLAŠE

Pogreb bo v sredo 27. t. m. ob pol 16. iz mrtvašnice Leonišča, Štajmerjeva ul. na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, 26. decembra 1939.

VERA MAGUŠAR roj. FURSAGER. žena; DUŠAN, SAŠA, sinova in ostalo sorodstvo.

Mestni pogrebni zavod Občina Ljubljana

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem sporočamo žalostno vest, da je dne 25. decembra 1939 v 83. letu starosti mirno v Gospodu zaspal naš dragi stric, gospod

JANEZ CUZAK

posestnik in bivši mesarski mojster

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo 27. decembra 1939 ob 2. pop. s Poljanske ceste št. 42 na pokopališče k Sv. Križu.

LJUBLJANA, dne 25. decembra 1939.

ŽALUJOČI OSTALI